

5878

55878

1

MAGUNK

ŐSZAKOSAN MEGJELENŐ IRODAI MI ÉS MŰVÉSZETI KIADVÁNY

M A G U N K 1.évf.1.szám 1966.nov.14.

Kollégiumi lap, a KISZ VB kiadványa,

Készült 80 példányban.

M A G U - N K H O Z

Az újra ösztönösen tápad a szem. Az új felszínre löki a lapuló kíváncsiságot, és potenciálisan megvan a lehetősége, hogy magával ragadjon, gy erejét veszítve a megszokott dolgok szürkeségében ellaposodjon.

A gyermek nyugtalansága csak izmaiban feszül. Ha felnőtté érik, aiban hordozza, s a végtelen skáláján keres valamit, valami pluszt azonl, hogy van. Ábrándozásokból vágyak, vágyakból, ötletek lesznek, és az letnek már valóság-ize van. Egy lépés kell csak, s kézzel tapintható. t tettük meg, lappá forrasztottuk a vágyakat, ötleteket.

Egy bevezetőben óhatatlanul felmerül a kérdés, mi a célunk, világosan rvonalazni kell, mit akarunk.

sérletet tettünk fórum megteremtésére. A nyilvánosságban mindig van egy s bűvös erő. Azzal, hogy nem önmagáért írunk, hogy szemek keresztútjében l az, amit írunk, nő az igényesség.

A lap profilja elsősorban szépirodalmi. Helyet adunk a vitának, a kíványban megjelent művek kritikájának is. Az egészséges, nyílt bírálatok gitik az egyéni hang megteremtését, hisz "remekművek nem születhetnek rtelen a semmiből".

Ez így nagyon szépen és nagyon hivatalosan hangzik. Egyszerűen arról n szó, írni kell! Minél többet, és minél jobbat!

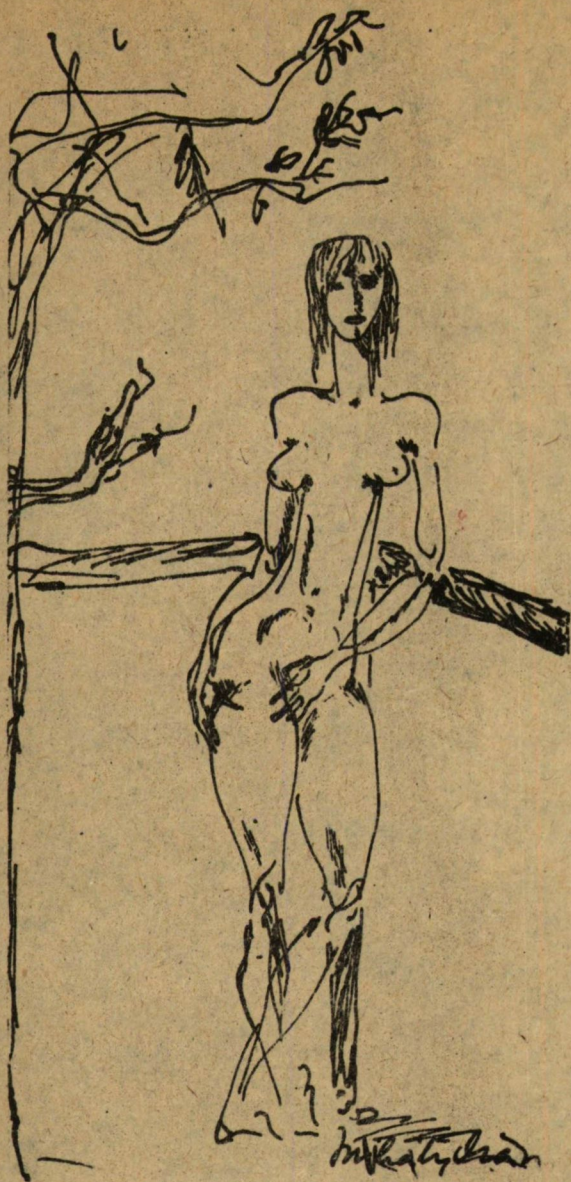
Mindannyian az ifjúkor nyugós álmaiban élünk, vágyaink olykor még maszosan törnek fel, még érezzük a belső robbanások feszültségét, a lfedezés örömét. Mindannyian szeretjük az irodalmat, fogékonyak vagyunk szépre.

ni kell! Elvetni a tespedő nyugalmat, lázassá tenni a langyost, betüvé rmálni a gomolygó véleményt, élővé tenni a vágyakat! rcolni kell a közöny és unalom ellen, hogy mindenben ott izzon a szen- lély!

A nyilvánosság alakít, formál, javít. Ezért szükséges a lap.

"Műveljük kertjeinket!"

Szerkesztőség

Fenyvesi Ildikó

Fák és ősz

Tejeteekre koppintott az ősz,
hogy csendre intse sugó ajkátok,
s ti hajlongva szórjátok parancsra
eső-könnytől nedves társaitok.

Milyen üresek vagytok most fák,
s szürkék az ég fénytelen szemétől,
meredten rémültök a magasba
vizbe fult leveleitek elői.

Törzsetek sem öleli senki
egyedül vagytok, sárosan nyögtök,
a büszke fenyő nem bólint rátok,
s lábatokhoz tél kovácsa köpköd.

Ajtó a lányok közé

Nelli nem emlékezett pontosan
napja jött Mikel haza. Öt, tiz?
jesen mindegy. Most, hogy kivet-
a szabadságát még jobban megbé-
t. az időérzéke. Járkált a lakás-
feküdt a lesötétített szobában.
hosszat, vagy pillanatokig? Nem
ta. Nem volt elkeseredett. Nem
dolgozott. Mikel elment. El fog-
válni. Nincs itt min gondolkodni.
A leeresztett redőny mögött hü-
van. Odakint forróság. Július
vagy augusztus? A bőre barna,
sz testén csupán három fehér csik.
ördőruha nyoma és a jegygyűrű.
a kezét. A középső ujja kicsit
jlik a gyűrűs felé. Érdekes,
a két kezén. A kis fehér csik
agit a jobbkezén.

Agyából kihullott Mikel arca.
csak keményített fehér inget
ott maga előtt, - mikor is lehe-
? Azon a napon ő is fehér bluz-
volt. Mikel íthagyta a lakás-
sot - nem akar visszajönni töb-
Kinyitotta a szekrényt, - Mi-
ruhái. Nem, úgysem lehet kibir-
gy. Hangoosan beszélt, de nem
otta senki. "Hülyeség", mondta
len gondolat nélkül. Aztán, csak
tetszett a szó, még egyszer ki-
ta: Hülyeség!

Rakodni kezdett a lakásban.
képtartóban az érettségi képe.
lennek érezte, hogy itt disze-
saját maga előtt matrózbluzban,
kesre fintorított mosolyával.
ök, mondta lenézően, és megfor-

évvel ezelőtt! Abba is hagyta a ra-
kodást. Minek.

Az uszoda gondolata már tegnap
is megvillant benne, de akkor nem
vette komolyan. Az ötlet makacsul
visszatért, és hirtelen derűsen
jókedvű lett minden. Persze vissza...
a lányok közé, meg a fiúk közé. El-
felejteni két év házasságot, letápadni
Mikelt, Folytatni őt, hogy érettsé-
gizett. Vissza a lányok és fiúk közé
a régi társaságba. Szerencsére azok
azt sem tudják, hogy egyáltalán férj-
hez ment. Mikel nem szerette ezt a
társaságot. Igaz, fiatalok is voltak
hozzá. Így inkább a Rómaira jártak
evezni.

Kapkodni kezdett, öltözni, fésül-
ködni. Hivalkodóan villogott ujján a
jegygyűrű helye. Másik gyűrűt kellene
ráhúzni - gondolta - de nem volt.
Nem hordott ékszert. Rengetegen voltak
a buszon. Emberszag. Mindenhonnan tes-
tek nyomakodtak hozzá, egy nő kontya
az orrát csiklandozta, aztán egy férfi
átizzadt ingébe lökték. Nem bánta.
Szinte örömét lelte a fullasztó meleg-
ben. Bárhogy pihegett is mindenki,
mégis csupa szín és ragyogás volt
minden, és Nelli csak ezt látta. Eszébe
jutott valami. Ha elválnak, semmi eset-
re sem fogja Mikel névét viselni. Sőt
már most sem. Ez volt az utolsó gondo-
lata Mikelről, aztán mintha nevével
együtt mindent levetett volna, ami
Mikelhez fűzte, fellelegzett. Gátot
Nelli, gondolta, és elmosolyodott.
Megrázta magát, mikor leszállt a busz-
ról. Pillantásokat érzett magán, és ez

esett. Kicsit gyerekes - eset-
ül lépkedett, de nem állt rosszul
i.

- Most kinyitok egy ajtót, és
vagyok, ahol két évvel ezelőtt,
napozóról lerohan Szabó Gyurka és
ívölt: Szia Nelli! Én hüvösen mo-
yok, hisz majd egy évvel idősebb
yok nála: No, mi van fiam, képzeld,
is élek. Gyurka biztosan jó barna
, a haját fehérre szívtá a nap és
ellen az a pár szál szőr! Jön Buda
pe a lastexében, csodálkozóra fes-
t szemöldökével, azt mondja szer-
z, és a végén úgy felviszi a han-
, mintha ez kérdés lenne. -

Jegyváltás. Enyhe lámpaláz az
előtt. Hiszen most hazudni fog,
osan, ravaszul, elfelejtett arco-
és hangokat kutat emlékezetében.
ép. Gyors pillantás a zöldeskék
ence felé. Egyenlőre nem tudja
különböztetni az embereket. Az
özökhöz jobbra kell menni. Igen,
ta lebontották a két medence köz-
kabinsort. Ez a változás feltűnik
linek, érdekesnek találja. Az öreg
lnosnő mosolyog rá, úgy látszik,
ismeri: De régen nem tetszett ná-
k lenni. Ja, külföldön voltam,
lja Nelli. Jól esik a hazugság,
, már azt hittem, férjhez ment!
ogy, nevet Nelli, és hozzáteszi:
en ments! " Igaza van aranyom!
jaj, ráér még! Hanem, a nevére már..
li, mondja jókedvűen. Gátos Nelli,
étli, bár ez teljesen fölösleges.
sze, a Nelli! - mosolyog mégegy-
e az öregasszony, és elcsoszog a
saival.

Nelli megnézi a pénztárcáját.
tizese van, a büfében majd föl

kell váltani, hogy borraivalót ad-
hasson neki. Vetkőzik. A melegtől
tapadás a keze, bőre, alig bírja
fölhuzni a fürdőruhát. Tudja, hogy
szélesvállú, karcsú, ez jóleső érzés.

Kint a napfénytől elvakul egy
pillanatra. A szokásos nyüzsgés.
Mennyien vannak! Javarészt tizenöt
és huszonöt között, meg egészen öre-
gek. " Én az öregeknek külön stran-
dot építenék, ahol kedvükre bámul-
hatják egymást", gondolja. A napozó
felé indul. Három emelet magasan van.
Nekiiramodik a vizes kókuszszőnyegnek
és rohan, kettessel szeli a lépcsőt,
aztán a második emeletnél kifulladás-
Innen már csak sétál. Főnt szétnéz.
Mint egy élő takaró, úgy borítják a
testek a forró kőlapokat. Barna,
olajtól csillogó bőr, színes fürdő-
ruhák, senki nem csinál semmit, még-
is csupa élet minden. Szeretne minél
előbb belevegyülni ebbe a sajátás
zsibongó-zsongó zenébe. Eszébe jut
egy kép: Életöröm - a festőre nem
emlékszik. Tétován elindul. Lehetet-
len, hogy senki ne legyen itt a
régiek közül. Csak egyenlőre nehéz
elgázodni. Sehol egy talpalatnyi
hely. Napozóágy még annyira sem.
És sehol egy ismerős hang, amely
odakiáltaná neki, hogy szia Nelli!
A belső napozóra megy, nagynehezen
leteríti a fürdőköpenyét. Felteszi
a napszemüvegét, aztán leveszi. Nem
okos dolog napszemüvegben napozni.
Meglátszik a helye, gondolja, és
zavartan az ujjára néz. Világít a
fehér csik. Ha a nap felé tartja,
nemsokára elhalványul.

Furcsa így alulról nézni a vi-
lágot. Lábak és megint csak lábak.

elyik majdnem a szájába lép. Egy
onyka, csupalibabőr kislány a
kába rázza a vizet. Nelli meg-
kódik. Szeretne ráütni a gyerek-
Jó nagyot, hogy fájjon. Mikel
szesidná ezért. Nem értené. Igaz,
e érti. Kicsit ideges. Letörli
lokáról a verítéket, aztán arra
dol, hány óra lehet. Pedig nem
tos, hány óra van. Le kellene men-
uszni egyet. Hirtelen újra meg-
enik előtte Mikel fehér inge, pon-
an tudja, hogy azon a napon ő is
ér bluzban volt. Az autóbuzson el-
ározta, hogy nem gondol többet Mi-
re. Nagyon meleg van. Erzi, hogy
adságpatakokcskák folynak végig raj-
Mikel tíz évvel idősebb volt nála.
értették meg egymást. Gyűlöli a
r inget -

legyőzi Mikelt. A lányokra
dol, akik majd elfeledtetnek vele
dent. Legalább harmincöt fok van.
karádió. Nelli érzi, nem bírja to-
b. Lemegyek a vízbe, határozza el,
főll. Kicsit nehéz kievickélni
ól a tömegből. Végigmegy a napozón.
más mellett van a három kőterasz.
li fürkészően bámul minden szembe-
ő arcába. Tekintetét viszonzozzák,
eklődően, idegenül. A lányokat ke-
em, gondolja erősen. A fiukat, a
aszokat. Már nincs benne a tulára-
boldogság, csak keres valamit itt
apfénytől szikrázó strandon, és tudja
kell találnia. Nézi a "fiatalokat".
izenhat-tizenhét éveseket, akik elő-
r jönnek ide nagylányként, már nem
yög rajtuk esetlenül a csuromvizes
dőrüha, és nem kaszálnak kétségbe-
tten kérefagyott karjaikkal. A
yokat keresem, mondja mégegyszer,

és régi, elmosódott hangulatok
villannak meg előtte.

A medence szélénél ráköszön,
valaki: Szevasz Nelli. Megfordul.
A felkunkorodó hangsulyról rögtön
megismeri. Mari! - kiált kicsit túl
hangosan. Hát te vagy? Időbe telik
mig lehiggad. Ez a Miss Lastex nem
az a lány, aki reagálna az érzelem-
kitörésekre.

- Én vagyok öregem. Hanem te,
rég nem voltál kinn, mi van veled.
Nelli belekezd: Fűredon voltam ta-
valy egész nyáron. Mari arcát nézi,
elhiszi-e, de az alig figyel oda:
Én meg dolgozom fiam. Kirúgtak egy-
két vizsgán, az öreg földühödött,
és berakott egy irodába. Adminiszt-
rálok kilencért. Na mindegy. Úszni
mész? Én is rohanok, mert agyon-
csap a szerelmem. Szia.

Nelli utánanéz. Aztán inkább
csak magának mormogja: Szevasz.
Lassan lemegy a lépcsőn. Ronda
zöld a víz. De milyen koszos lehet.
Lábujjával kicsit megkavarja. Hideg.
Elmegy a kedve a fürdéstől. Közvet-
lenül mellette egy férfitest csapa-
dik a vízbe. Nelli megrázkódik a
ráfröcskölődő cseppektől. El akar
menni innen gyorsan, Miss Lastex
után rohanni, beszélni vele. Még
tétovázik. Hová menne. Mari után?
Ugyan!

A lépcsők a víz alatt is
folytatódnak, Nelli lemegy az utol-
sóg. Elrúgja magát, úszik egy
hosszat. A kétségbeejtő hideg en-
ged a mozgástól. Majdnem kellenes.
Fordulás, vissza. Kár, hogy olyan
rövid a medence. Mégegyszer hossz. Ki-
csit meggyorsítja a tempót. Régeb-

ól úszott, - csak bele kell
. Mikel mellett a sportot is
agyta, pedig ezt igazán nem
tt volna. Mikel sose ellenéz-
rzi, hogy belejön a mozgásba.
sze-vissza evickélők kikerü-
Gyorsan, szabályosan úszik,
em számolja a köröket, csak
an aztán korlát, megint víz,
t, víz, korlát, víz. Kimászik.
, kellemes fáradtság, minden
húzza vissza a vízbe, idegen
cső, a kőlapok, a folyosó. Le-
az úszósapkát, mindegy, a ha-
y is csuromvíz.

...?
néz. Csak félig-meddig ismeri
t, de majdnem a nyakába ugrik.
illanatig a nevén tűnődik, az-
iadalmasan fölkiált:

! De rég láttalak! Nahát!
barna, izmos, unottarcú.
val tényleg te vagy, Nelli?
k mondták, hogy láttak lejön-
e nem akartam elhinni. -
yen fiúk?

a srácok. Cseléék, Lui, Mar-
yi.

vannak? Én nem láttam őket.
láttak. Azt mondják, ott fe-
tél a belső napozón.

Beléhasított valami. Látták.
öttek oda.

ányok? - kérdezi még remény-
ve.

u, Alice, meg az a magas szó-
nem tudom, hogy hívják.

a?
dom, hogy nem tudom. Régen jöt

?
csak most - aztán eszébe jut,
már látták fenn - kicsit na-
m, de nagyon meleg volt.

- Itt az elsőn, a korlát mellett.

- Ja!

- Hideg a víz?

- Eléggé. Kik vannak még itt?

- Nem tudom, ismered-e őket. A két
Ballát láttam az előbb, meg a
Vándor Pistát.

- Nem ismerem. Szabó Gyurka?

- Kopasz.

- Behívták?

- Be a szerencsétlent. Meg a Sebő-
köt is.

- Persze. Gondolhattam volna. A fi-
úk - kezdi, de abbahagyja. Nem
kérdzheti meg, hogy a fiúk miért
nem hívták oda. - A katonaság a
fiúk sorsa - fejezi be mégis, és
érzi, hogy ügyetlenül.

Ingerült hang kiabál Miska u-
tán. Mindketten odanéznek. A lány
közelebb jön, sovány, szemüveges.

- Ismeritek egymást? - kérdezi Mis-
ka unottan.

A lány lagymatagon nyújt kezét. Fi-
atalabb Nellinél legalább két-három
évvél.

- Dzsudi - mondja fanyarul. A vékony
csonttalan kéz egy darabig üresen
lóg a levegőben.

Nelli nézi. Jobbkezének gyűrűsuj-
ját szorítja a keskeny fehérség.

- Mikel Istvánné.

A fiú és a lány egyszerre kiáltanak
föl. A lány a szorítástól, a fiú a
meglepetéstől.

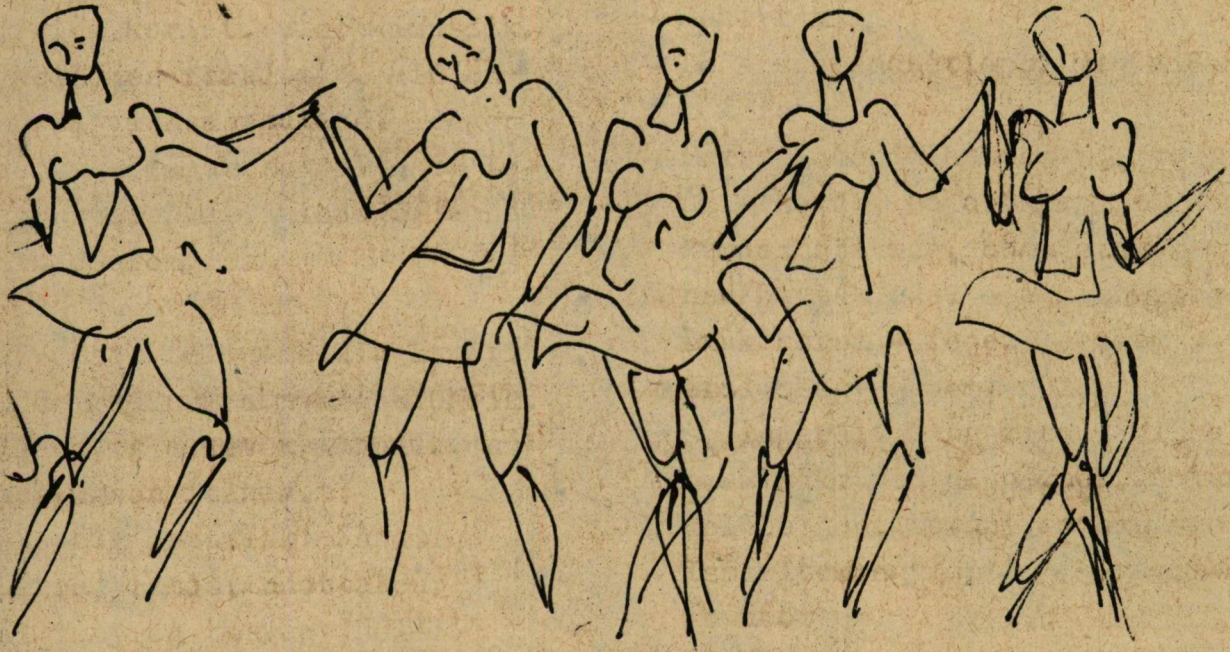
Tehát mit számít már mindez?

Az öltözőhöz jobbra kell menni.

Igen, mióta lebontották a két me-
dence közti kabinsort. Azóta jobbra.

Azóta jobbra.

Mikail Gräna

Fenyvesi Ildikó

A tenger

Amikor megálltam partodnál,
tüdőmbe szorult a lélegzet,
s mord hullámaidtól ázottan
bámultam zabolátlan csodád.

Zöld voltál akkor és haragos.
Halászbárkák, kis játékaid
reccsenve koccantak egymásnak,
ahogy öklözted vékony csontjaik.

Belepirult dühödbe az ég,
s a távol álló hajók testére
szórta apró rózsás szirmait,
a köd sárgás-vörös fényben izzott.

Másnap huncut fürtök csillogtak
cikk-cakkba röpdösve hátadon,
tágranyilt kék szemed mosolygott,
s gyengéden nyalogattad a fövenyt.

Homokpárnádra hajtottam fejem,
te sós csókjaiddal öntözted
szerelembe sápadt arcomat,
s ízed belémartad husomba.

IN MEMORIAM HORVÁTH ISTVÁN KÁROLY

Látjátok feleim, egyszerre meghalt
és itt hagyott minket magunkra. Megcsalt...
...nincs már.
Akár a föld.
Jaj, összedőlt
a kincstár.
Okuljátok mindannyian a példán.
Ilyen az ember. Egyedüli példány.
Nem élt belőle több és most sem él,
s mint fán se nő két egyforma levél,
a nagy időn se lesz hozzá hasonló.

Felfoghatatlan, meg nem szokhatjuk, hogy nincs. És ez így lesz mindig, mert az emlékezetben nem válik halottá soha. Újra és újra előbukkan az egyetem lépcsőin, szobájában, könyvei és jegyzeteink közül. Egy-egy gesztus, szemvillanás, ha hasonlít - újból ő. Annyira hihetetlen, hogy az ember reménykedik: egy-két év múlva visszajön. Addig is: gondolatban újra meghallgatjuk előadásait, melyekre oly szívesen járt mindenki. És hiányzik minden meg nem hallgatott óra. Nem lehet nem hallani hangját, mely mindent élővé tettés közel-hozott, olykor elábrándozott a számára annyira kedves Catullus egy-egy versén: Multas per gentes et multa per aequora vectus.... "Tengeren és sok nemzetén át érkeztem e néma tájra fivér, hozzád, hogy bemutassam a gyász áldozatát, a halottnak járó!"

Sokszor gondolt az öregségre és elmulásra. Érezte talán? De hogy volt ideje érezni, amikor olyan gyorsan élt? Talán éppen ezért: az idő meggyorsult és ő hevesebben égett. Nem láttuk soha pihenni. Műfordítások, tanulmányok, recenziók, rádióelőadások sora a bizonyosság - és a még meg nem jelent művek. Ez maradt és az emlékek - mert mindenben önmagát adta: a heves bírálatokban és a költői megfogalmazott mondatokban, amelyekben nem volt egy szó sem fölösleges, műfordításokban, melyek a filológus pontossága és a költői beleélés ötvözetei. Ember volt

minden tulajdonságával egyetemben. Ha ránk kiáltott: Ne cigarettázzon a teremben! Nincs időm, de pár percre jöjjön be, hogy megbeszéljük a dolgot. És a pár percből félóra lett, ötletek, jótanácsok. Tulajdonképpen mégis volt mindenre ideje. Állandó munkája mellett bizottságok olykor talán unalmas üléseire, hallgatók ügyes-bajos dolga-ira. És az volt a legmeghökkenőbb, hogy mindent egyforma lelkesedéssel, energiával csinált, - már-már energiapazarlásnak tűnt. Az is volt - mert gyorsította, siettette az időt. De ebben élt - csak ez volt az élete: az örökkévló mozgás, másként nem ő lett volna. Fájó veszteség mindenkinék, legyen számára akár ember és barát, akár tudós és tanár.

Akárki is volt ő, de fény, de hő volt.

Mindenki tudta és hirdette: ő volt.

Ahogy...

szólt ajka, melyet mostan lepecsételt
a csönd, s ahogy zengett fülünkbe hangja,
mint vízbe süllyedt templomok harangja...

/ Kosztolányi: Halotti beszéd/

Tar Ibolya

telmérhetetlenek a jótétemények, amelyekét a civilizáció hozott. Páratlan az új élet kristályos és termékenyítő forrása, mely még mindig el van zárva a gyötrelmes állati robotot végzők szonjázó ajkától. Ez a mottója Perc regényének, bár hősei nem tartoznak az "igazi gyötrelmes, állati robotot végzők" közé. Intellektuelli házaspár, "mely nem volt gazdag, de szeretett volna egyszerűen csak az lenni, mert nem volt szegény." A pszicho-szociológus Sylvie és Jerome munkájukhoz reklámvállalatok részére a legkülönbözőbb kérdésekről faggatnak embereket. - A munka érdektelen és sivár, de csinálják, mert munkaidejük kötetlen, és látszólagos függetlenséget ad. Miért kell nekik a sok szabadidő? A nagy szociológiai mű, nagy regény megírását tervezgetik, de a mű lényegtelen a szemükben, csupán eszköz, mellyel pénzt szerezhettek. Pénzt, mellyel mindent megszereshetnek. A reklámokkal körülvevett világban elhiszik, hogy bizonyos tárgyak nélkülözhetetlenek. Ezeket érzik egyéniségük, növekedésük, izlésük, társadalmi rangjuk kifejezőjének, számukra önmaguk lényegét személyi tárgyaik, dolgaik határozzák meg. Az uniformizálódó világban nehéz elkülönülni a tömegtől, egyéniséggé válni. Ők a tárgyak-

tól várják, hogy ezt végrehajtsák helyettük, ha az áhított, és birtokolatlanul is sajátjuknak érzett feltételek megvalósulásának. De a kor és a reklámok függvényeként barátaik is a külső, tárgyi világban keresik az egyéniség gyökereit. Tehát nem lehet egyéniség egyikük sem. Álmódzásuk is egyforma. Ez a társaséget összetartó erő. Ők a helyét nem találó értelmiség típusai. Érzik tehetetlenségüket, de vágyaik korlátlanok, mint a korlátokat alig ismerő technikai civilizáció. Az ember a világ kiismerhetetlen, elérhetetlen dolgaitól függ. Tervezni nem tudnak, csak álmodozni. A realizálás óriási áldozatokat kívánna, így a megvalósítás csupán az áldozat miatti keserűséget, a csalódást hozza. Hiábavalónak látszó ábrándozásaik idején boldogabbak, mint amikor végleg kispolgárrá válva megvalósítják álmaik töredékét. Most már tudják, hogy előbb-utóbb alkalmazkodni fognak, beállnak a mindennapi, kötött munka rabságába, éppen mert tipikus lények, lényegüket tekintve polgárok és más életmódról csak homályos ábrándjaik vannak. Hogy mi lesz a csoda után? Erről csak felszínes képük van, csupán az apró részletek meghatározottak - a hamutartók, a lámpaernyő, - a tárgyak. Eleinte kísérleteznek, de a komolyabb mun-

mindennél súlyosabb teher szá-
kra. Aztán teljesen lemondanak
luzióikról, menekülnek a bizony-
atlanságérzet elől, beismerik vég-
leges vereségüket. Tudják, hogy
em erre vártak, ha a tárgyi fel-
telek meg is valósulnak. Perc
sem kísérli azt állítani, hogy
olna számukra más lehetőség is.
ajnálja hőseit félálmauk megvaló-
tása miatt, hiszen másik felét
g sem ismerték. Azt eladták a
ugalomért. A konformizálódás

elleni harcuk eredménye, - ameny-
nyiben a teljes passzivitást harc-
nak fogjuk fel, - a teljes kontami-
nálódás. Ez a harcuk is uniformizált
mint minden gondolatuk. Baloldali
folyóiratot olvasnak, az algériai
háború idején elmennek a tüntetők
közé, de mindezzel éppen úgy a tár-
sadalmi konvenció ellen akarnak
fordulni, mint pl. a zsibpiacról
való öltözködéssel. Alcim: "Történet
a 60-as évekből." Valóban, inkább
csak szokványos történet ez, mint
regény.

Szereplői nem annyira egyénített
figurák, nem konkrétan meghatározottak,
inkább egy típus reprezentánsai.

Moóró Mária

"Laterne, Nacht und Sterne"

"Lámpák, éjszaka és csillagok" a címe Wolfgang Borchert /1921. Hamburg - 1947. Basel/ egyik versciklusának, s ez a három motívum jellemzi egész lírai hagyatékát.

Ma már "klasszikusnak" számít, kicsit talán ott is felejtik ezen a klasszikus magaslaton. Pedig egy drámája /Draussen vor der Tür/ és kisebb beszélései /pl. a közismert Azon a kedden/ egy hamar fel-és /sajnos hamar/ elizzó, nagyon tehetséges költőt tárnak elénk.

Egy ifjú berlini írta Borcherttről /és saját magáról/ a halott költő özvegyének ezeket a szavakat:

"Nem vagyok szentimentális. A mi generációnk túlságosan sok keménységet kapott ahhoz, hogy az lehessen. Mi jól megtanultunk búcsút venni. Mindegy és mindentől. Sohasem sírtunk. Mint gyermekek sem. Nem is voltunk soha gyermekek. Mi vagyunk az ifjúság nélküli ifjúság. Káromkodunk, kiabálunk, vérzünk belülről. De nem sírunk. Senki nem látott sírni bennünket. Senki. Mindig szegény generáció vagyunk mi. Nem ismerjük a könnyeket..... De tőle búcsút venni nagyon nehéz: Én félek a búcsútól - tőle."

Az igazságot akarta vállalni. Husz évesen került a háborúba, és mindent halálra is ítéltek. Kétszeresen: egyrészt az arcvonalban, másrészt a hátszágban. Leveleiben meg merte írni az igazságot Hitlerről, az esztelen háborúról. A kivégzését várta, de "megkegyelmezték" neki. Ismét a keleti front. Bár halálos betegen, de mégis túlélte Hitlert és a háborút. Csak két évvel is. A börtönökben összeszedett betegségek maguk alá gyűrtek. Baselen halt meg, fiatalon és értelmetlenül.

Hátrahagyott írásaiból szeretnék három verset és egy elbeszélést bemutatni, hogy kicsit mi is adózhassunk evvel e tragikus sorsú költőnek.

Éj

Athalad ismét a fekete asszony,
sápadt nővére költőknek s iszákosoknak,
a kihalt, ködös, szürke utakon.

Lomhán imbolyognak az éjjeli fények:
lányokat, kik pár óráig szentek,
házak árnyai bűnösen rejtenek;

Míg elűzi őket a hűs hajnali szél.
Lámpák érzik, hogy részegek karolják,
kétségbeesve és mámorosan. -

-A költő pedig nagy monológjába kezd:
Tárd ki, ó, nyughátatlan, fekete asszony,
Kegyelemteljes öled nekem.

Búcsú

Add egyszer még a szád,
engedd megcsókolnom.
Hallgasd ott kinn a kutyát,
el kell már távoznom.

Hagyj ragyogó ölednél
egy imát mormolnom.
-Engem szólít, halld, a szél,-
vedd gyorsan bánatom.

Lágy hajadnál hagyj engem még
utolszor álmodnom:
Szerelmem volt amit adtál -
engedd ezt álmodnom.

Szerelmesvers

Hogyha az éj jön,
nálad vagyok,
mindent mit érzek,
neked adok.

Ne kérdj te engem:
honnán, hová -
vedd a szerelmem,
s engem magam.

Légy gyengéd hozzám
egy éjen át.
Mert csak egy éjen
ölellek át.

" Isten szeme "

ten szeme kereken és vörösen egy
vesestál közepén feküdt. A tál a
konyhaasztalunkon állt. Egy nagy
l belsőrésze meg tejfehér csont-
za szinte csatatérre változtatta
asztalt. A szem, a tálban
y tökehalé volt. A hal már nagy
nér húsdarabokban fazekunkban fe-
lt és főtt. A szem egészen egye-
l volt. Ez volt isten szeme.
piszkáld folyton a villával azt
szemet, mondta anyám.
először végighúztam a csuszós,
rek szemet a tál karimáján, majd
kérdeztem: De miért ne? A hal
nem látja. Az már fő.
szabad szemmel játszani. Ezt a
emet éppen úgy a jó isten terem-
te, mint a tiedet, mondta anyám.
kkor hirtelen megszakitottam a
m körutazását, s megkérdeztem:
ez a jó istené?
sze, válaszolta anyám, a szem a
istené.
nem a tökehalé, faggatóztam to-
b.
is, de főleg a jó istené.
nt fölpillantottam a tányér-
, észrevettem, hogy anyám köny-
zett. Azon a napon, amikor a tő-
al volt nálunk, halt meg a nagy-
m. Anyám sirt és kiment. A tálát
éres szélű szemmel, mely állító-
isten szeme volt, ekkor egészen
el húztam magamhoz. Szorosan fölé-
hajoltam.

a jó isten szeme vagy? - suttog-
Akkor pedig meg tudod mondani,
miért halt meg hirtelen a nagy-

A szem nem mondott semmit.
Tehát mégsem tudod, suttogtam diadal-
masan, és még te akarsz a jó isten
szeme lenni, és mégsem tudod, hogy
miért halott a nagyapám.
Nem is jön már többé vissza? - kér-
deztem szorosan a tányér fölött,
tudod, hogy visszajön-e még, te,
mondd hát. Neked tudnod kell. Soha
többé nem jön már vissza?
A szem nem szólt.
Egészen a szem fölé tartottam a szá-
mat, és mégegyszer megkérdeztem, nyo-
matékosan és komolyan: Te, nem látjuk
többé nagyapát? Mondd már! Valaha még
látjuk? Találkozhatunk még vele vala-
hol, nem? Te, mondd, együtt leszünk még
valaha vele? Te, ha te vagy a jó isten
szeme, hát mondd már!
A szem nem szólt.
Dühöngve ellöktem magamtól a tányért.
A szem magasan a tányérszél fölött a
padlóra csusszant. Aztán megállt. Fe-
szülten néztem rá. A szem a földön fe-
küdt. De semmit nem mondott. Mégegyszer
ránéztem. Nem, semmit. Felálltam. Las-
san álltam fel, hogy időt adjak isten-
nek. Egészen lassan az ajtóhoz mentem.
Mégfogtam a kilincset. Óvatosan lenyom-
tam. Háttal a szemnek még várakoztam
egy ideig az ajtóban. Semmi válasz nem
jött. Isten semmit sem mondott. Erre a-
nélkül, hogy a szemre még egy pillantást
vetettem volna, becsaptam magam mögött
az ajtót.